

Gerard Kramer

Het apostelschap

WoordStudie

Het woord apostel

Het woord apostel (Gr. *apostolos*) betekent 'gezondene', 'gezant'. In Johannes 13:16 vinden we het woord in deze algemene, niet specifiek Bijbelse betekenis: 'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: een slaaf is niet groter dan zijn heer, en een gezant niet groter dan hij die hem gezonden heeft'. De belangrijkste Persoon die apostel genoemd wordt, is de Heer Jezus Zelf. In Hebrreeën 3:1 staat: 'Daarom, heilige broeders, deelgenoten van [de] hemelse roeping, beschouwt de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis, Jezus, die trouw is aan Hem die Hem heeft aangesteld'. Hij is de Enige die ononderbroken en volmaakt de wil heeft gedaan van Hem die Hem aangesteld en gezonden had.

De twaalf

Maar de Heer Jezus had Zijn eigen 'gezondenen' (Gr. *apostoloi*): 'Zoals U Mij in de wereld hebt gezonden, heb ook Ik hen in de wereld gezonden' (Joh. 17:18). De eerste mensen die in deze zeer speciale zin apostelen werden genoemd, waren 'de twaalf' (c.q. 'elf'). Zie in de evangeliën de volgende plaatsen: Matteüs 10:2 (= Luc. 6:13); Marcus 6:30 (= Luc. 9:10); Lucas 17:5; 22:14; 24:10. Zij werden door de Heer Jezus geroepen en uitgezonden: 'En Hij stelde er twaalf aan, <die Hij ook apostelen noemde>, opdat zij bij Hem zouden zijn en opdat Hij hen zou uitzenden om te prediken en om macht te hebben de demonen uit te drijven' (Marc. 3:14-15).

Na Judas' dood

Toen de Heer Jezus naar de hemel was teruggekeerd, hebben deze apostelen (Hand. 1:2) nagedacht over de open plaats die in hun midden was ontstaan. Judas was immers gestorven, en zij zagen in dat deze lege plek moest worden opgevuld. Zij handelden in gehoorzaamheid aan Psalm 109:8. Bovendien hadden zij het inzicht dat er *twaalf* getuigen moesten zijn, zoals er ook altijd *twaalf* stammen van Israël werden gezien – waarover zij, naar het woord van de Heer Zelf, in de toekomst zullen oordelen (Matt. 19:28; Jak. 1:1; Openb. 21:12, 14).

Profielschets van een apostel

Het is bijzonder leerzaam te zien welke 'profielschets' zij toen opstelden, waarbinnen de opvolger van Judas moest passen: 'Er moet dan van de mannen die met ons samen kwamen al [de] tijd dat de Heer Jezus onder ons inging en uitging, te beginnen bij de doop van Johannes tot op de dag dat Hij van ons werd opgenomen, één van hen met ons getuige van Zijn opstanding worden' (Hand. 1:21-22). Zij zochten de kandidaat dus onder de mannen die, evenals de resterende elf, de Heer Jezus zowel in de tijd van Zijn openbare dienst als na Zijn opstanding hadden gezien. Uit deze groep mannen kozen de apostelen vervolgens twee personen, van wie de Heer (via het lot; vgl. Hand. 1:24, 26) ten slotte Matthias aanwees als de nieuwe apostel. Matthias zou voortaan deel uitmaken van de twaalf apostelen (Hand. 1:26). Opmerkelijk is overigens dat we verder niets meer van hem horen!

Samenvattend:

Een apostel was openlijk werkzaam als getuige van de opgestane Heer.

We concluderen nu:

1. *een apostel moest de Heer zowel voor als na Zijn opstanding op aarde hebben gezien;*
2. *een apostel moest door de Heer Zelf zijn geroepen (c.q. aangewezen).*

Van deze twaalf apostelen is in het boek Handelingen verder sprake in hst. 2 vers 37,42,43; hst. 4 vers 33,35,36,37; hst. 5 vers 12,18,29,40; hst. 6:6; hst. 8:1,14; hst. 9:27; hst. 11:1; hst. 15:2,4,6,22,23; hst. 16:4. Als we deze plaatsen onderzoeken, zien we dat de apostelen op gezag van hun Zender het evangelie predikten, gelovigen onderwezen, wonderen en tekenen deden, getuigden van de opstanding

van de Heer Jezus, materiële goederen verdeelden, diakenen aanstelden, uitspraak deden in geschillen.

God bevestigde hun getuigenis 'zowel door tekenen als wonderen en allerlei krachten en uitdelingen van [de] Heilige Geest naar Zijn wil' (Hebr.1:4). Daarom stellen we nog een derde kenmerk van een apostel vast:

3. *een apostel verrichtte tekenen en wonderen.*

In het volgende nummer gaan we met dit onderwerp verder. Dan onderzoeken we of en in welke zin Paulus een apostel was, en gaan we in op de vraag of er ook andersoortige apostelen waren. Ten slotte gaan we in op de kwestie van de zgn. apostolische successie, oftewel de vraag of er ook nu nog apostelen zijn.

Was Paulus een apostel?

Dat lijkt een vreemde vraag, maar dat is het niet. Het was al vroeg noodzakelijk om mensen die zich apostelen noemden (vgl. Openb.2:2), aan een nader onderzoek te onderwerpen. Merkwaardig is bijvoorbeeld dat Paulus nergens in het boek Handelingen (behalve in 14:14; zie hieronder) als apostel wordt aangeduid. Tijdens zijn leven hebben diverse mensen aan zijn apostelschap getwijfeld. Toch is het antwoord niet zo ingewikkeld: *Paulus was wel apostel, maar hij behoorde niet tot de twaalf.*

Ter verdediging van zijn apostelschap kunnen we het volgende aanvoeren:

1. *Paulus heeft de Heer gezien:* zeer waarschijnlijk niet op aarde, naar het vlees (tenzij men dat uit 2 Kor. 5:16 zou moeten afleiden), en zeker niet na Diens opstanding, maar wel als de opgestane en verheerlijkte Heer in de hemel (Hand. 9:17; 26:16, 19; 1 Kor. 15:8);
2. *Paulus was door de Heer geroepen:* hij kreeg van de opgestane en verheerlijkte Heer de opdracht voortaan een getuige van Hem te zijn (Hand. 22:15; 26:16), en werd daartoe door Hem 'gezonden' (Hand. 26:17; Gr. *apostelloo* = '(weg)zenden', verwant met *apostolos*). Zie verder over Paulus' roeping de volgende plaatsen: Romeinen 1:1; 11:13; 1 Korinthiërs 1:1; 9:1-2; 15:9; 2 Korinthiërs 1:1; Galaten 1:1; Efeziërs 1:1; Kolossenzen 1:1; 1 Timotheüs 1:1; 2:7; 2 Timotheüs 1:1, 11; Titus 1:1.
3. *Paulus deed de bij een apostel behorende tekenen* (2 Kor. 12:12).

Paulus had dan ook alle reden zijn apostelschap op één lijn te stellen met dat van de twaalf (1 Kor. 9:5; 2 Kor. 11:5, 13; 12:11; Gal. 1:17). Vandaar dat er in de Schrift vaak gewoon sprake is van ‘de apostelen’, inclusief Paulus (1 Kor. 12:28-29; Ef. 2:20; 3:5; 4:11; 2 Petr. 3:2; Jud.:17; Openb. 18:20). Zie voor het woord ‘apostelschap’ (Gr. *apostolè*) de volgende plaatsen: Handelingen 1:25; Romeinen 1:5; 1 Korinthiërs 9:2; Galaten 2:8. Paulus was dus een *vanuit de hemel* geroepen apostel. Aan hem is dan ook de verborgenheid van de gemeente als een *hemels* volk, met een *hemelse* roeping, *hemelse* zegeningen en een *hemelse* toekomst, bekendgemaakt. Tevens was hij geroepen door de *verheerlijkte* Heer. Zijn evangelie was daarom ‘het evangelie van de *heerlijkheid* van Christus’ (2 Kor. 4:4; vgl. 1 Tim. 1:11).

Apostelen in ruimere zin

We hebben al gedacht aan de gewone betekenis van ‘gezant’, die het Gr. woord *apostolos* heeft in Johannes 13:16 (vgl. 2 Kor. 8:23; Fil. 2:25). Op sommige plaatsen lijkt de aanduiding ‘apostel’ inderdaad in ruimere zin te worden gebruikt dan alleen als aanduiding voor de twaalf en Paulus. Zo worden in één adem met Paulus de volgende mannen als apostelen aangeduid:

- Barnabas (Hand. 14:4, 14);
- Apollos (1 Kor. 4:9);
- Silvanus en Timotheüs (1 Thess. 2:7).

Toch wordt nergens vermeld dat de bovengenoemde criteria op hen van toepassing waren. Met name de positie van Barnabas is niet eenvoudig te omschrijven. Enerzijds wordt hij in Handelingen 4:36 (vgl. ook 9:27) van de apostelen onderscheiden. Anderzijds wordt juist hij in 1 Korinthiërs 9:6 en Galaten 2:9 op één lijn met Paulus geplaatst, beide keren in een gedeelte dat over Paulus’ taak als apostel gaat.

Men heeft daarom wel geopperd dat Barnabas bij de 120 personen hoorde tot wie Petrus in Handelingen 1:15 sprak over de noodzaak een nieuwe apostel te benoemen. Zo zou Barnabas dan toch een getuige van de opstanding van Christus zijn. Dit is echter niet te bewijzen. Genoemde dienstknechten van de Heer hebben wel nauw met de apostel samengewerkt en in die zin zijn zij ook gehoorzaam geweest aan hun Zender, maar niet in dezelfde bijzondere zin als Paulus. Als apostelen in de ruimere zin worden verder nog genoemd Andronicus en Junias (Rom. 16:7; ‘vermaard onder de apostelen’ kan overigens ook betekenen ‘goed bekend staand bij’). Jakobus, de broeder van de Heer, lijkt in Galaten 1:19 als

apostel te worden gezien; maar men kan hier het woord ‘dan’ uitleggen als ‘dan alleen’, wat beter strookt met 1 Korinthiërs 15:7, waar hij juist van ‘alle apostelen’ wordt onderscheiden.

Nu nog apostelen?

Zijn er nu nog apostelen? Uiteraard niet in de zin van de twaalf en Paulus. Zij hebben ons ook geen procedure voor een apostolische successie (opvolgingsprocedure voor apostelen) nagelaten. Volgens Wikipedia is de apostolische successie ‘de ononderbroken doorgave van het bisschopsambt (episcopaat), waarop de Kerk en haar hiërarchie steunt. Deze doorgave gebeurt door de bisschopswijding, die binnen de apostolische successie gezien wordt als teruggaand op de eerste apostelen’.

In de Schrift vinden we niets van dit alles, integendeel: juist door drie apostelen – Paulus, Petrus en Johannes – worden de gelovigen na hen niet toevertrouwd aan nieuwe apostelen, maar ‘aan God en aan het woord van Zijn genade’ (Hand. 20:32). Zij moeten juist terugdenken (2 Petr. 1:12,15; 3:2) aan het door de apostelen gegeven onderwijs (1 Joh. 2:24; vgl. Jud.:17).

Sommigen vinden dat in onze tijd pioniers op het zendingsveld apostelen genoemd zouden kunnen worden. Dat is ongetwijfeld goed bedoeld, maar het is de vraag of het verstandig is deze categorie werkers als apostelen aan te duiden. Dit woordgebruik kan bij nieuwe gelovigen gemakkelijk verwarring stichten.

Oude Sporen 2019

